

İSTANBUL'DA ECZACILAR Araştırması

Yayın Yönetimi ve İdari Koordinasyon
İstanbul Planlama Ajansı - İstanbul İstatistik Ofisi

İçerik Sorumlusu
Prof. Dr. Murat Şeker

Hazırlayanlar
Cavit Can Pektezel, Fatma Nur Tanyeri, Melis Sağır

Tasarım Konsepti ve Yayın Kimliği
İstanbul Planlama Ajansı İletişim Koordinatörlüğü

Basım Yeri ve Tarihi
İstanbul, 2022

ISBN
978-625-8049-24-4
İstanbul Planlama Ajansı yayınıdır.

Amaç / Kapsam

"İstanbul'da Eczacılar Araştırması" eczacıların gözünden son dönemde artan ilaç tedariği sorununu araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında İstanbul'da çalışan eczacıların, ilaç tedariği konusunda yaşadıkları sorunlar, sorunların sebepleri, etkileri ve tedarik sorununa yönelik çözüm önerileri konusunda fikirlerine başvurulmuştur.

Metodoloji

Araştırma 20-25 Aralık tarihleri arasında, İstanbul'da 39 ilçeden aktif olarak faaliyetini sürdürmekte olan 480 eczacı ile telefon üzerinden görüşülerek hazırlanmıştır. Bu araştırmada Bilgisayar Destekli Telefon Anketi (CATI) yöntemi kullanılmıştır.

Tedarikte Sorunun Boyutu: Eczacıların Yaşadıkları

Araştırmaya katılan eczacıların **%99,6'sı** son dönemlerde ilaç tedariki konusunda güçlük yaşadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan bir eczacı, ilaç tedariki sebebiyle hastaların yaşadığı sorunları ve hastalarla eczacılar arasında yaşanan sorunları şu şekilde dile getirmiştir.

"Birçok ilaç piyasada yok şu anda. Salgının arttığını düşünürsek, biz ve hastalar çok sıkıntı içerisindeyiz. Hastalara sürekli olarak bu ilacımız yok, başka eczanelerden alabilirsiniz demek gerçekten çok üzücü bence bir eczane için. Sürekli reçete geliyor ve en az iki üç ilaç piyasada yok. İnsanlar ilaçlarına erişemiyor ve bu bir şekilde huzursuzluk yaratıyor. O yüzden biz her yere "Olmayan ilaçlardan eczacımız sorumlu değildir." şeklinde bir bilgilendirme asmak zorunda kalıyoruz."

İlaç tedarikinde yaşanan sorunlara ek olarak, görüşülen eczanelerin **%26,3'ü** son dönemlerde ilaç haricinde tıbbi ekipman tedariki konusunda da güçlük çektiğini belirtmiştir.

Eczacıların beyanlarından yola çıkarak, ilaç tedarikinde yaşanan sorunlar sebebiyle eczacılar ve hastalar arasında gerginliğe varan ciddi sorunlar yaşandığı söylenebilir. Eczacılar, hastalar ile yaşanan bu sorunları en aza indirmek için, yukarıdaki alıntıda da görüldüğü gibi alternatif iletişim yollarına başvurmaktadır.

Eczacılar, tedarik sorunu yaşanan ilaçları ancak ilaç tükendikten ortalama 21 gün sonra yeniden tedarik edebildiklerini belirtmişlerdir. İlaç tedarikinin ortalama 21 gün sonra sağlanması nedeni ile ilaca ihtiyacı olan hastaların, durumlarının daha kötüye gitme ihtimallerinin olduğu ve hastalıklarının ilerleyeceği eczacılar tarafından öngörülmektedir.

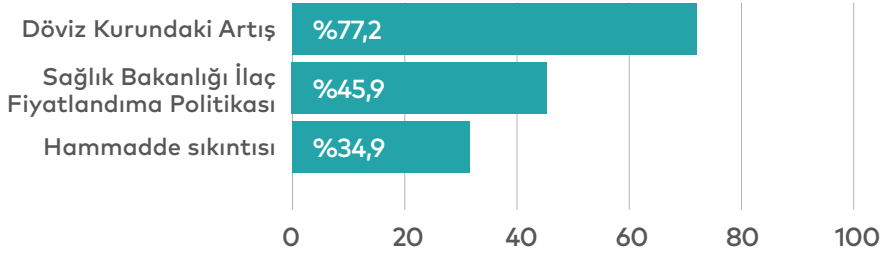

Tedarikte Sorunun Nedeni: Eczacıların Görüşleri

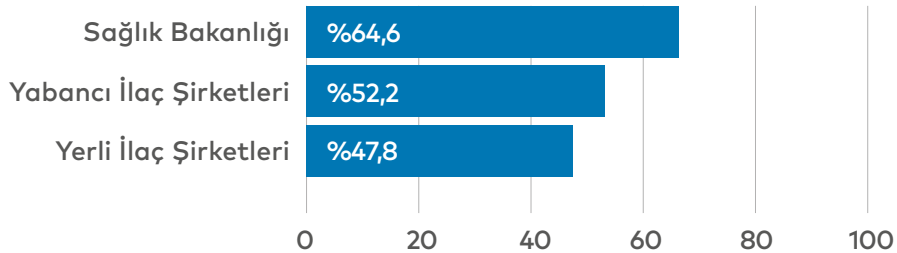
Eczacılara, ilaçlarda yaşanan tedarik sorunu sebeplerinin ne olabileceği sorulduğunda, üç neden öne çıkmıştır. Eczacıların **%77,2**'si, tedarik sorununun en önemli sebebinin döviz kurundaki artışlar olduğunu belirtmiştir.

Eczacıların **%45,9**'u ise, Sağlık Bakanlığının uyguladığı ilaç fiyatlandırma politikalarının tedarikte soruna sebep olduğunu belirtmiştir. Üçüncü olarak ise, eczacıların **%34,9**'u ilaçların üretiminde kullanılan hammadde sıkıntısının tedarik sorununa sebep olduğunu vurgulamıştır.

Eczacılara göre ilaç tedarik sorunlarının ana sebepleri

İlaç tedariginde yaşanan sorunların sorumlusu olarak, eczacılar ilk olarak Sağlık Bakanlığını işaret etmiştir.

Tedarikte Sorunun Etkisi: İlaçlara Ulaşamayanlar

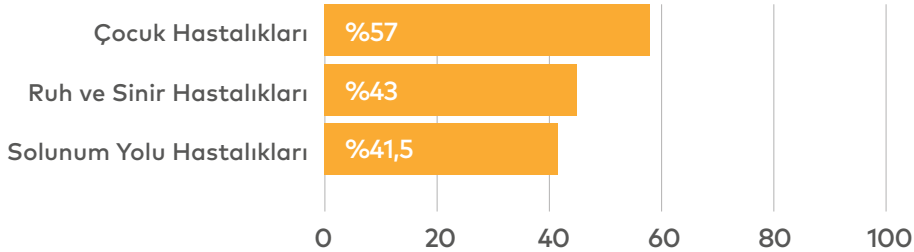
Eczacıların verdiği cevaplar, son dönemde eczanelerin ortalama 161 ilaçta tedarik sorunu yaşadığını göstermektedir. Bu ilaçların %60'ının ithal ilaçlardan oluştuğunu dile getiren eczacılar, ilaç tedariki sorunlarının ortalama üç aydır devam ettiğini belirtmiştir.

"Yıllardır bir sıkıntı yaşırdık ama bu sene inanılmaz boyutlara geldi bu olay. Üç aydır var ama son 2 aydır inanılmaz bir boyuta geldi. Stokçuluk yapıyorlar gibi söylentiler oluyor ama şöyle ki Türkiye'de 24 bine yakın eczane var. İstanbul'da 7 bin eczane var. Türkiye'deki en büyük ecza deposuna bir üründen 200 tane geliyor. Bir eczaneye bir tane hak bile düşmüyor. İlaç geliyor, gelmiyor değil ama 24 bin eczaneye nasıl bölüşürsün. Bir tane bile ilaç alamadığınız ilaçlar oluyor. O yüzden son 1-2 aydır inanılmaz kötü."

Eczacıların gözlem ve geri bildirimlerine göre yükselişe geçen hastalıklarla ilaç tedarikinde güçlük yaşanan hastalıkların örtüştüğü görülmektedir.

İstanbul geneline bakıldığında, eczacıların %65,3'ü çocuk hastalıkları ile ilgili ilaçların tedarikinde güçlük çektiğini belirtmiştir. Çocuk hastalıkları, ilaç tedarikinin en güç olduğu hastalık grubu olarak öne çıkmıştır. Bu hastalık grubunu %39,9 ile solunum yolu hastalıkları, %37,6 ile de kalp-damar hastalıkları takip etmiştir. Diyabet, kanser ve ruh ve sinir hastalıkları ile ilişkin ilaç grupları da tedarikinde sorun yaşanan ilk üç grubu takip etmektedir.

Eczacılara göre son dönemde artışa geçen hastalık grupları

Eczacıların beyanlarına göre, bu hastalık gruplarını kalp-damar, mide-bağırsak ve diyabet hastalıkları takip etmektedir.

"İzmit'ten müşteri geldi mesela bana. Gerçekten geldi adam, 2 saat sonra geldi çıkıp. Çocuğunun ilacı için. Trajikomik bir hikâyeye döndü. 57 tane eczane aramış."

Araştırma sonuçlarına göre yükseliş geç en hastalıklarda arz-talep dengesi sağlanamamaktadır. Bu da bize en çok ihtiyaç duyulan ilaçlarda erişimin giderek daha da zorlaştığını göstermektedir.

İstanbul genelindeki eczacıların görüşlerini yansıtan bu veriler, farklı ilçelerde hizmet veren eczacılar arasında farklılık göstermektedir. Örneğin; sosyo ekonomik statüsü yüksek olan Adalar, Bakırköy, Beşiktaş, Kadıköy ve Şişli ilçelerinin oluşturduğu grupta faaliyet gösteren eczacıların %61'i, ruh ve sinir hastalıklarının en çok yükseliş geç en hastalık grubu olduğunu vurgulamıştır.

Eczacıların görüşlerine göre ilaç talebinin arttığı ve tedarikte sorunların yaşandığı bu dönemde, eczacılar hastaların %27'sinin ellerinde bulunmayan ilaçlar sebebiyle hastaları geri çevirmek durumunda kaldıklarını dile getirmiştir.

"Depoya soruyoruz, çoğu ilacın depoya gelmediğini söylüyorlar. Onun için bekliyoruz baya bir sıkıntı var. Hastalarımız karşı bizde mahcup oluyoruz. Vermek istemediğimizi sanıyorlar ama öyle bir şey yok. Depoda ilaç olmadığı için biz de hastalarımızı geri çevirmek zorunda kalıyoruz."

Bu duruma ek olarak, eczacılar her 100 hastadan 12'sinin ilaç ücretleri sebebiyle ücretsiz ilaç talebinde bulunduğunu belirtmiştir.

Tedarikte Sorunun Çözümü: Nasıl ve Ne Zaman?

Yaşanan ilaç tedariki sorununun çözümü sorulduğunda ise, eczacıların **%58,5'i** ilaç fiyatlandırması için kullanılan sabit döviz kurunun yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Şubat ortasında düzenlenen sabit kur fiyatlandırmasının sene başında yapılması gerekliliğini de dile getiren eczacılar, kurdaki artışı göz önünde bulundurarak kura dayalı fiyat güncellemesinin yılda bir kere değil, 3 veya daha fazla sayıda yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Eczacıların **%19,6'sı** ilaçlara zam yapılması gerektiğini savunurken, **%13,4'ü** ise stokçuluk, üretim ve dağıtım gibi konularda denetimlerin artırılması gerekliliğinden bahsetmiştir.

"Euro kuru 4.60 sabitlendiği için firmalar ilaç tedariki yapmıyorlar Türkiye'ye. Çünkü aynı ilacı siz 20 Euro'ya sattırırken, Türkiye'de 15 TL ye sattırıyorsunuz. Firma neden oradan buraya beşte bir fiyatına getirsin ki. O yüzden getirmiyorlar bu fiyat politikası yüzünden biz çok zorlanıyoruz."

Eczacılara göre tedarik sorunu için çözüm önerileri

